

تاریخ: ۹۸/۳/۲۱

با اسمه تعالیٰ

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه

اداره آموزش و پرورش ناحیه/شهرستان.....

نام و نام خانوادگی:

ساعت شروع: ۸ صبح

مؤسسه فرهنگی آموزشی امام حسین علیہ السلام

شماره کلاس:

تعداد صفحه: ۴ صفحه

امتحان درس علوم و فنون ۱ نیمسال دوم

شماره صندلی:

محل مهر مدرسه

(خرداد ماه ۹۸)

پایه: دهم انسانی

تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)

۱

۱- عبارت های داده شده را با واژه های مناسب کامل کنید.

الف) نخستین گام موثر در رویارویی با متون ..... است.

ب) مضامین برجسته شعر قرن پنجم و ششم بدینی شاعران نسبت به دنیا ، ..... بیان ناخرسندي فرزانگان از اوضاع زمانه خویش ..... این دوره است.

ج) ناصرخسرو شاعر معروف سبک ..... است.

۲

۲- در هریک از موارد گروه در قسمت « ب » شرح و توضیح کدام واژه در گروه « الف » آمده است؟ (یک مورد اضافی است)

الف	ب
الف) بینابین نام سبک چه دوره ای است؟	سامانی
ب) این زبان، زبان درباری ساسانیان و مکاتبه مقامات دولتی بوده است.	فارسی میانه
ج) کوتاهی جملات ویژگی نثر چه دوره ای است؟	عرائی
د) به کارگیری ردیف های فعلی و اسمی دشوار در شعر ویژگی سبک ..... است.	فارسی دری
	سلجوکی

۳- عوامل مهم پیشرفت و گسترش زبان و ادبیات فارسی در قرن پنجم و ششم را نام ببرید.

۰/۷۵

۴- با توجه به نثر زیر به سوالات پاسخ دهید.

ای کریمی که بخشندۀ عطایی؛ و ای حکیمی که پوشنده خطایی؛ و ای صمدی که از ادراک خلق جدایی؛ جان ما را صفاتی خود ده، و دل ما را هوای خود ده؛ ما را آن ده که آن به. (خواجه عبدالله انصاری)

۰/۷۵

الف) نوع نثر این نوشته را بگویید.

ب) دو ویژگی این نوع نثر را بیان کنید.

۰/۵

۵- سبک شعر را تعریف کنید.

موسیقی شعر (۶ نمره)

- ۱- واژه های زیر را یکبار با حذف همراه و بار دیگر بدون حذف همراه تقطیع کنید و زیر هر هجاعلامت آنرا بگذارید.

شیر افکن : با حذف همراه:

بدون حذف همراه:

۲- برای هر یک از واژه های زیر، یک واژه بنویسید که هم وزن با آن باشد. مثال: کبوتر = شناور

ناخدا = دشمن شکن =

۳- صامت ها و مصوت های واژه های زیر را بنویسید.

الف) آرامش

ب) خورشید:

۴- بیت داده شده را به خط عروضی بنویسید.

برو شیر درنده باش ای دغل

مینداز خود را چو رو باه شل

۵- بیت داده شده را تقطیع هجایی کنید.

کی بوده ای نهفته که پیدا کنم تو را؟

زیبایی شناسی (۶ نمره)

- ۱۱- با توجه به تقابل سجع های «متوازی و متوازن» در بیت زیر، آرایه ..... به وجود آمده است.
۰/۲۵

دل به امید روی او همدم جان نمی شود
جان به هوای کوی او خدمت تن نمی کند

۱۲- آیا در بیت زیر، آرایه واژه آرایی (تکرار) در واژگان «پری» به کار رفته است؟ چرا؟
۰/۵

ای مرغ اگر پری به سر کوی آن صنم
پیغام دوست برسانی بدان پری

۱۳- قاعده قافیه را در هر یک از سرودهای زیر بنویسید.

حق با سکوت بود، صدا در گلو شکست

الف) آواز عاشقانه ما در گلو شکست

ره کاشانه دیگر بگیریم

ب) بیا ای دل از اینجا پر بگیریم

۱۴- انواع جناس را در ایيات زیر مشخص کنید.

که چون فرهاد باید شست دست از جان شیرینم

الف) من اول روز دانستم که با شیرین درافتادم

وی شور تو در سرها وی سر تو در جان ها

ب) ای مهر تو در دل ها وی مهر تو بر لب ها

مزه بر هم نزند گر بزنی تیر و سنانش

پ) به جفایی وقفایی نرود عاشق صادق

یاد یار مهربان آید همی

ت) بوی جوی مولیان آید همی

۱۵- حروف مشترک قافیه های داده شده را بنویسید.

آتش آب سوز عشق آمد

آب آتش فروز عشق آمد

۱۶- قافیه را در شعر نو زیر بیابید.

از تهی سرشار / جویبار لحظه ها جاری است / چون سبوی تشنه کاندرخواب بیندآب و اندرا آب بیند سنگ / دوستان و دشمنان را می شناسم من / زندگی را دوست می دارم / مرگ را دشمن .....

۱۷- در هر عبارت سجع را بباید و نوع آن را مشخص نمایید.

الف) محبت را غایت نیست؛ از بھر آن که محبوب را نهایت نیست.

ب) طالب علم عزیز است و طالب مال ذلیل.

پ) الهی اگر بهشت چون چشم و چراغ است بی دیدار تو درد و داغ است.

۱۸- در دو مثال داده شده واژ آرایی از تکرار کدام واژ ها به دست آمده است؟ واژ آرایی کدام مورد محسوس تر است؟

باز دارد پیاده را ز سبیل

الف) خواب نوشین بامدادِ رحیل

مهرورزی تو با ما شهره آفاق بود

ب) پیش از اینت بیش از این اندیشه عشاق بود

نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۱۹- با توجه به شعر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

آمد نفس صبح و سلامت نرسانید
یا تو به دم صبح سلامی نسپردم
بربادسپردم دل و جان تا به تو آرد
عمری است که چون خاک جگرتشنئ عشقم
خاقانی از این طالع خود کام چه جویی؟

بوی تو نیاورد و پیامت نرسانید
یا صبحدم از رشك سلامت نرسانید
زین هر دو ندانم که گدامت نرسانید
وایام به من جرعة جامت نرسانید
کاو چاشنی کام به کامت نرسانید

(خاقانی)

الف) دو ویژگی ادبی در شعر را بنویسید.

ب) کدام ویژگی‌های زبانی داده شده در این شعر موجود می‌باشد؟

۱- فراوانی ترکیبات نو   ۲- کمی لغات عربی

پ) قلمرو فکری این غزل را بررسی کنید.(دو مورد)

۲۰- در بیت : « مهتری گر به کام شیر در است
خراسانی را بنویسید.

۲۱- متن زیر را بخوانید و به پرسشها پاسخ دهید:

پارسازاده ای را نعمت بی کران به دست افتاد؛ فسق و فجور را آغاز کرد. باری، به نصیحتش گفتم: ای فرزند دخل آب روان است و عیش آسیاب گردان؛ یعنی خرج فراوان کردن مسلم کسی را باشد که دخل معین دارد.

الف) دو ویژگی زبانی پیدا کنید و بنویسید.

ب) دو ویژگی ادبی بیابید و بنویسید.

۲۲- کدام یک از ویژگی‌های نثر قرن پنجم و ششم را در متن زیر می‌بینند؟(چهارموردیان کنید)

چنین آورده اند که نصرین احمد که واسطه عقد آل سامان بود واوج دولت آن خاندان ایام ملک او بود و اسباب تمدن و علل ترقع در غایت ساختگی بود؛ خزانین آراسته و لشکر جرار و بندگان فرمانبردار. زمستان به دارالملک بخارا مقام کردی و تابستان به سمرقند رفتی یا به شهرهای خراسان.

موفق باشید

پاسخنامه علوم و فنون ۱

تاریخ: ۹۸/۳/...

با اسمه تعالی

اداره آموزش و پرورش ناحیه/ شهرستان.....

مؤسسه فرهنگی آموزشی امام حسین علیه السلام

۱- تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)

باعرض پوزش از همکاران محترم جهت سهولت تصحیح پاسخنامه ارایه می گردد در همه موارد نظر همکاران صایب است.

الف) خواندن دقیق متن ب) شکایت از روزگار و طرح نابسامانی های اجتماعی   ج) خراسانی

-۲

سلجوچی	الف) بینابین نام سبک چه دوره ای است؟
فارسی دری	ب) این زبان، زبان درباری ساسانیان و مکاتبه مقامات دولتی بوده است.
سامانی	ج) کوتاهی جملات ویژگی نثر چه دوره ای است؟
عراقی	د) به کارگیری ردیف های فعلی و اسمی دشوار درشعر ویژگی سبک ..... است.

۳- گرایش شاهان در جلب عالمان و ادبیان به دربار- لشکر کشی و فتوحات غزنویان - توسعه مدارس و مراکز تعلیم

۴- الف) موزون یا آهنگین ب) به کارگیری سجع - با بهره گیری از جملات کوتاه خود را به شعر نزدیک می کند.

۵- مجموعه ویژگی هایی که شاعر یا نویسنده در نحوه بیان اندیشه به کار می گیرد.

موسیقی شعر (۶ نمره)

۶- شی رف کن - - -

۷- بی صدا بی انتها

۸- الف) آرامش ص ام اص ام اص ام اص

ب) خورشید: ص ام اص ام اص ام اص

مینداز خُد را جُ رو باه شَل

بُرو شیرِ دَرَنَدِ با شِی دَغَل

-۱۰

کِی	رَف	تِ	دِ	بِو	کِی	رَف	تِ	دِ	بِو
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
را	تِ	نَم	کِ	نا	من	تِ	دِ	زِ	ای

زیبایی شناسی (۶ نمره)

- ۰/۲۵ ۱۱- موازن
- ۰/۵ ۱۲- خیر چون دارای دو معنای متفاوت است یا جناس تام ساخته
- ۱ ۱۳- الف) ۱ ب) ۲
- ۱ ۱۴- همسان یا تام - ناهمسان حرکتی - ناهمسان اختلافی - ناهمسان اختلافی
- ۰/۵ ۱۵- وز
- ۰/۵ ۱۶- من و دشمن
- ۰/۵ ۱۷- الف) غایت - نهایت مطرف
- ۰/۵ ب) عزیز و ذلیل . متوازن
- ۰/۵ پ) چراغ و داغ متوازی
- ۰/۷۵ ۱۸- الف) واج - ب) واج ش قسمت الف

نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

- ۰/۵ ۱۹- الف) قالب غزل - خوش آهنگی نسبت به سبک دوره اول - توجه به آرایه های ادبی (استعاره - تشخیص - واج آرایی - مراعات نظیر - تکرار)
- ۰/۵ ب) فراوانی ترکیبات نو ۳- کاهش سادگی کلام
- ۰/۵ پ) اعتقاد به بخت و طالع - بدینی شاعر نسبت به بخت خود و ناکام ماندن- توجه نکردن معشوق به عاشق
- ۰/۵ ۲۰- سادگی زبان شعر - کمی لغات عربی - استفاده از دو نشانه برای یک متمم
- ۰/۵ ۲۱- الف) به کارگیری واژگان عربی مانند فسق و فجور- کاربرد را به معنی کسره اضافه و برای - کوتاه بودن جملات - ترکیب سازی مثل پارسازاده - حذف فعل به قرینه -
- ۰/۵ ب) مراعات نظیر - سجع - تضاد- تشبیه .
- ۱ ۲۲- استفاده از آرایه تشبيه - نصرین احمد مانند واسطه العقد آل سامان - سجع (کردی و رفتی) حذف فعل به قرینه - کاربرد لغات مهجور عربی - استفاده از ترکیبات دشوار - رواج نثر داستانی - آوردن مترادف ها و توصیفات فراوان